

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3.

Fylke: Opland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Torpa

Emne: Brynet

Bygdelag: Nord-Torpa

Oppskr. av: Martin Enger

Gard: Enger

(adresse): Nord-Torpa

G.nr. 75 Br.nr. 8.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Bryne (et) å bryne
kein ukjent her.
2. Arkunststein. Naturlig brynerstein
finnes ikke her i bygda
3. Redskapene blir først slipt på slipes-
stein og så brynt.
4. Jeg har ikke truffet nogen her som
huster noget annet enn sliping på
rund stein. - Ordene sigd og skjerve
brukes her i samme betydning.
5. Fingen vet om slike steiner her i
bygda.
6. Når en slåttestav drog ut-for å bli hard
de kan gjerne med seg 2 uslippede tjær.
Denne ble gjerne skjent for skta (3 timer)
var gått. En vet ingen nå som skulle
å myndig sliping
7. Enkelte eldre slåttestavere bruker enda
å ha 2 bryner med seg, - et fint og et grovt.

Det fine brynet brukes så lenge gjæen
 var nogenlunde kvass. Når gjæen så
 ble mere skjeent, tok man grovbrynet
 Her har billeds vært brukt. Ei flat tre-
 stikke gæsatt gjære og saud på de to flat-
 sidene. Dette ble kalt saudstikke -
 Eldre folk forteller også om noget de
 kalte Vægå-bryne eller Vægåduell-
 Dette var knusset fra Vægå og var
 svært tungt. Bryner av tre er u-
 kjent her.

8. Gjæen tas ikke fra ovret når den bli-
 pes. Kvinnen her til s måten den er
 festet på. I eldre tid ble gjæen festet
 på ovret med bånd av istevindje. Dette
 var greener enn barken var flettet av
 og som var klippet mist-etter.

Nå brukes mest ubendende ror.

9. Her brukes ikke stultor. Det lange ovret
 settes ned i bakken fraan slåttekaren
 mens han bryner gjæen. Dette er den
 vanligste måten. Enkelte setter også
 ovret mot eine skobåa si. Men andre
 tar ovret bakover under vevste arm
 så bare gjæen er fraan slåttekaren. -

10. Det er bare brynet i kalles bryneopp.
 Denne var vanlig laget av tre. Fire
 stykker ca. 1 cm tykk tre ble satt sam-
 men på tværsnittet ble av rettangul-
 form. Det ene av de bredeste stykker
 var 5-6 cm lengre enn de 3 andre
 ved den åpne enden av bryneoppene.

Blad II.

7 Denne Jodelengelse ble satt ei hengee
offert- av et-ålråd e. l. Etter denne
hengea hang så bygekoppen fast ved
en knapp e. l. på venstre side hos
slåttkaren, eller den ble hengt på
bukrespenselen rett bak.

Bygekoppen skulle vere vass-
lett- så en kunne ha vatn i den til
byget-. Mange surret derfor koppen
med reuser av never. Noen laget
spå bygekopper av klakk om de lod-
det sammen.

11 Ukjent her.

12 Se svar under 10.

13 Byget- ble alltid fukket bare
med vatn.

14 Ukjent-

15 Ukjent-.

16 Ukjent-.

17 Nei

18 Har ikke hørt noe herom.

19 Mange skulle nok si opplytte på byget,
men om de sa noget- i forbindelse her-
med vites ikke.

20 Ukjent-.

2441

KVITTERING UNØDIG
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Nord-Torpa 8/12. 48